

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3267/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. ifj. Lomnici Zoltán ügyvéd, 1188 Budapest, Bocskai utca 41/B. földszint 3.), útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában – a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.255/2016/6. számú ítéletére és a Békéscsabai Járásbíróság 2.P.20.001/2016/3. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az indítványozó keresetet nyújtott be alperes ellen jognyilatkozat pótlása iránt. Az ügy előzménye az volt, hogy az alperes földhaszonbérleti szerződést kötött egy gazdasági társasággal. A szerződést a helyi önkormányzat hirdetőtáblájára kifüggesztették, melynek nyomán az indítványozó előhaszonbérleti jogára hivatkozással ajánlatot nyújtott be. Az alperes az indítványozó földhaszonbérleti jogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez szükséges nyilatkozatot nem írta alá. Az indítványozó – mivel az alperes a hatósági eljárásban nem adott hozzájáruló nyilatkozatot, – keresetében az alperes jognyilatkozatának pótlását kérte a földhaszonbérleti jogának nyilvántartási bejegyzéséhez.
- [5] A Békéscsabai Járásbíróság 2016. február 17. napján meghozott 2.P.20.001/2016/3. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában többek között rámutatott arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 5. § (3) bekezdése szerinti jognyilatkozat pótlása nem lehetséges akkor, ha az olyan jognyilatkozat lenne, ami a célzott joghatás kiváltására nem alkalmas. A perbeli haszonbérleti szerződés alkalmatlan a földhasználati jog nyilvántartásba történő bejegyzésére, és ezen alapult a kereset elutasítása.
- [6] Az elsőfokú bíróság szerint az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a kifüggesztett szerződés a korábbi módosítása volt. A szerződés esetében kötelező az írásbeliség, és függetlenül attól, hogy a szerződő felek belső feltevése mi volt, az írásba foglalt szerződésben semmiféle utalás nem található arra, hogy az egy korábban fennálló szerződésnek bármely részben történő módosítása lenne. Az elsőfokú bíróságot nem köti, és a döntést nem határozza meg az a körülmény, hogy a földhivatali eljárásokban a hatóság a szerződést miként értelmezte. A perbeli szerződést ki kellett függeszteni, azonban az tartalmi hiányosságai folytán a földhasználati nyilvántartásba való bejegyzésre alkalmatlan.
- [7] A felperes (az indítványozó) fellebbezésében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezést, az alperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet indokolásának módosítását kérte.
- [8] A Gyulai Törvényszék 2016. május 9. napján kelt 9.Pf.25.255/2016/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – részben eltérő indokolással – helybenhagyta. Megállapította, hogy az alperes és a gazdasági társaság között 2008. december 16. napján jött létre a haszonbérleti szerződés a 2009. január 1. és 2014. január 10. napjáig terjedő időszakra. Ezen szerződésben megjelölt földterületekre még a haszonbérleti időszak lejárta előtt, 2014. január 7. napján kötöttek az elnevezését tekintve szintén haszonbérleti szerződést, amit a polgármesteri hivatal hirdetőtábláján kifüggesztettek. A szerződés tárgya tehát megegyezik a 2008. december 16-i haszonbérleti szerződésben megjelölt ingatlanokkal, a haszonbérleti időszak kezdőidőpontját a 2008. december

- 16-i szerződéssel megegyezően 2009. január 1. napján jelölte meg, és többletként csupán a meghosszabbított bérleti időszakra vonatkozó haszonbérleti díjakat tartalmazza. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a 2014. január 7-i haszonbérleti szerződést a 2008. december 16-i szerződés módosításának kell tekinteni.
- [9] Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy 2014. január 7-én nem volt hatályban jogszabályi rendelkezés, ami alapján a szerződésmódosítást az előhaszonbérletre jogosultakkal kifüggesztés útján közölni kellett volna. Kifüggesztési kötelezettség hiányában a felperesnek a haszonbérleti szerződés módosítása tekintetében nem volt előhaszonbérleti joga, így a jogszabályi rendelkezések ellenére kifüggesztett haszonbérleti szerződésmódosítás tekintetében elfogadó nyilatkozattal haszonbérleti pozícióba nem léphetett, a kifüggesztés ugyanis önmagában nem alapoz meg számára előhaszonbérleti jogot. Haszonbérleti jogának a földhasználati nyilvántartásba történő bejegyzését sem kérhette, így nem volt jogszabály által megkívánt nyilatkozat, amelynek alperesi részről történő megtagadása miatt a felperes jognyilatkozat pótlását kérhette volna a bíróságtól. Nem sértett jogszabályt az elsőfokú bíróság, amikor nem hallgatta meg a felperes által megjelölt személyeket, mert a per eldöntése szempontjából releváns kérdések jogkérdésnek minősülnek.
- [10] Az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelmének helyt adó döntés hozatalát kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság téves jogértelmezése miatt a tényállást tévesen állapította meg a haszonbérleti szerződés módosítása, a kifüggesztési kötelezettség, a földhasználati nyilvántartási eljárás tárgyában, és így téves jogi következtetésre is jutott. Nyilvánvalónak tartotta, hogy a 2014. január 7-i haszonbérleti szerződéssel egy korábban megkötött haszonbérleti szerződés lejártá miatt akarták a felek a földhasználati jogosultság időtartamának meghosszabbítását haszonbérleti szerződésbe foglalni, és nem csupán csak a meghosszabbított haszonbérleti időszakra vonatkozó haszonbérleti díjakat tartalmazza a szerződés.
- [11] A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet jogszabálysértését abban határozta meg, hogy az az irányadó jogszabályok megsértésével állapította meg a haszonbérleti szerződés módosítását, a haszonbérleti szerződés tekintetében kifüggesztési kötelezettség hiányát, és ezekkel összefüggésben, hogy elfogadó nyilatkozatával nem jött létre közte és az alperes között a haszonbérleti szerződés.
- [12] A Kúria a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül, az ítéletében hangsúlyozva, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálatára a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 270. § (2) bekezdése értelmében csak jogszabálysértés miatt van mód.
- [13] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2017. szeptember 13-án kelt Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indokolásban a Kúria rámutatott arra, hogy a felülvizsgálati kérelem a következők szerint nem alapos.
- [14] A tárgybeli perben alkalmazandó régi Ptk. 240. § (1) bekezdése szerint, ha jogszabály kivételt nem tesz, a felek közös megegyezéssel módosíthatják a szerződés tartalmát, vagy megváltoztathatják a kötelezettségvállalásuk jogcímét. A szerződésmódosítása a jogviszony folytonosságát nem érinti. A jogerős ítélet alapvetése az volt, hogy a 2014. január 7. napjával keltezett haszonbérleti szerződés a 2008. december 16. napjával keltezett haszonbérleti szerződés módosítása. Bár tényszerűen a későbbi szerződés a korábbira nem utal, és a „módosítás” kifejezés sem a szerződés megnevezésében, sem annak tartalmában nem szerepel, a szerződés egészét vizsgálva megállapítható, hogy a 2014. január 7-i szerződés valójában a 2008. december 16-i szerződés módosítását jelenti a szerződés tartama és ezzel összefüggésben a meghosszabbított tartamra irányadó haszonbérleti díj összegének meghatározásával. A jogviszony folytonosságát (a folytonosság fenntartására irányuló szándékot) fejezi ki, hogy a haszonbérlet időtartama mindkét esetben 2009. január 1. napjával kezdődik, és a módosítás a 2008. december 16. napján megkötött szerződésben meghatározott tartam (2014. január 10. napja) alatt történt meg. Ugyancsak a jogviszony folytonosságának fenntartását igazolja, hogy a szerződés tartama a módosítás révén megfelelt mind a korábbi jogszabályi környezetben [a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 13. § (2) bekezdés], mind a megkötéskor hatályos jogszabályban a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 44. § (1) bekezdésében meghatározott leghosszabb tartamnak (összesen húsz év). A Kúria ítélete szerint a másodfokú bíróság tehát nem sértett jogszabályt, amikor arra a következtetésre jutott, hogy az adott esetben a 2014. január 7-i okirat a 2008. december 16. napján megkötött szerződés módosítását tartalmazza.
- [15] Mivel szerződésmódosítás esetén nincs a szerződéskötésre vonatkozó ajánlat, így értelemszerűen nem következhet belőle új jogviszony létrehozó elfogadás, ezért nincs szükség az előhaszonbérleti joggal rendelkezőkkel történő közlésre, a hirdetményi úton történő közzétételre. Önmagában az a körülmény, hogy a jogszabályváltozás folytán a gyakorlat még nem volt kiforrott, és a kifüggesztés megtörtént, még nem eredményezi, hogy

ténylegesen gyakorolható lett volna joghatályosan az előhaszonbérleti jog. Egy már évek óta fennálló haszonbérleti jogviszonyba – annak módosítása okán – nem léphet be az indítványozó.

- [16] A Kúria döntése szerint nem sérült a Földforgalmi tv. 46. § (3) bekezdése, 47. § (1) bekezdése, és 49. § (5) bekezdése, mert a jogerős ítélet nem mondta ki, hogy a felperest nem illetté meg az előhaszonbérleti jog, csak azt, hogy az adott esetben az előhaszonbérleti jog nem volt gyakorolható. Így nem volt szükség a hirdetményi úton történő közlésre, a felperes nem tehetett előhaszonbérletre jogosultként joghatályos elfogadó nyilatkozatot, és így a jogerős ítélet nem sértette a Földforgalmi tv. 49. § (1) bekezdését, és 50. § (2) bekezdését. A Földforgalmi tv. 51. § (1) bekezdését a jogerős ítélet ugyancsak nem sérthette, mert e rendelkezés a haszonbérleti szerződés hatósági jóváhagyásáról szól, melynek mikénti megtörténte vagy hiánya a felperes által keresetében igényelt jognyilatkozat pótlása körében irreleváns. A jognyilatkozat pótlására irányuló kereset teljesíthetősége szempontjából sincs jelentősége – az indítványozó által ugyancsak hivatkozott – a Földforgalmi tv. 70. § (2) bekezdésének, továbbá a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 111. §-ának.
- [17] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben az Abtv. 27. §-a alapján a Gyulai Törvényszék 9.Pf.25.255/2016/6. számú ítéletére és a Békéscsabai Járásbíróság 2.P.20.001/2016/3. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [18] Az indítványozó kérte továbbá az ítélet végrehajtása felfüggesztésére való felhívás kibocsátását, és előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [19] 2.1. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. A hiánypótlási felhívás tartalmazta azt is, hogy mikor minősül a kérelem határozottnak, és rögzítette, hogy az indítványnak indokolást is kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. A hiánypótlási felhívás rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság hatáskörébe – az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése és (2) bekezdés *d*) pontja értelmében – a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik, az indítvány viszont a sérelmezett bírói döntésekkel szemben törvényességi, és nem alkotmányossági kifogásokat hoz fel.
- [20] Az indítványozó az eljárás ezen szakaszában fellépő jogi képviselője útján, határidőben, alkotmányjogi panasz kiegészítést nyújtott be.
- [21] 2.2. Az előadó alkotmánybíró formai hiányosság miatt hiánypótlásra hívta fel az indítványozó jogi képviselőjét, aki a felhívásban foglaltaknak ugyan határidőben eleget tett, de a személyes adatok nyilvánosságra hozatala tárgyában tett nyilatkozatát azonban ezután sem a beadványban szereplő – nyilvánvaló elírás szerinti – ügyszám szerint vette figyelembe az Alkotmánybíróság.
- [22] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott határozatok ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [23] 2.3. A Békéscsabai Járásbíróság 2.P.20.001/2016/9. számú 2018. január 5. napján kelt végzésében tájékoztatást adott arról, hogy 4.P.21.018/2017. szám alatt iktatva az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben 2017. december 29. napján perújítási kérelem érkezett. A perújítási eljárás 2018. március 21-én befejezésre került.
- [24] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [26] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) be-

kezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.

- [27] Az elektronikus térítvevény szerint a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítéletét az indítványozó perbeli jogi képviselője 2017. október 31. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2018. január 2-án postai úton nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.V.21.618/2016/4. számú ítéletével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [28] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [29] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [30] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, rögzíti az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított alaptörvényi rendelkezések egy része – a 28. cikk – nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak.
- [32] 4. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést, mivel az alkotmányjogi panasz e tekintetben felel csak meg a határozottság törvényi előírásainak. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [33] 4.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmet szenvedett, a kúriai ítélet vonatkozásában érvei tartalmilag törvényességi kérdéseket érintenek.
- [35] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [36] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek. „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [38] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott ítéletekben foglalt jogértelmezést vitatta. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján ezért a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy a panaszos a támadott határozatok törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [39] Az a tény, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [40] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet,

amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.

- [41] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [42] 5. Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről és az előzetes döntéshozatali eljárásról az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/35/2018.

